

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» щодо запровадження державної стипендії (державного привілею) для осіб, яким надано статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесеного народним депутатом України Третяковою Г.М. (реєстр. № 16041-1 від 18.09.2026)

Комітет на засіданні 09 жовтня 2026 року (протокол № 275) розглянув, згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 22 вересня 2026 року (електронна картка документа (2343644), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» щодо запровадження державної стипендії (державного привілею) для осіб, яким надано статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесений народним депутатом України Третяковою Г.М. (реєстр. № 16041-1 від 18.09.2026).

Проект Закону (реєстр. № 16041-1) є альтернативним до внесеного Кабінетом Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна — народного депутата» щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання» (реєстр. № 16041 від 04.09.2026).

На відміну від першого законопроекту (реєстр. № 16041), внесеного Кабінетом Міністрів України, положення якого передбачають уточнення порядку призначення, розрахунку виплати Засновникам сучасної держави Україна – народному депутату (далі – Засновник) щомісячного довічного грошового утримання, альтернативним законопроектом (реєстр. № 16041-1) пропонується запровадити призначення Засновнику державної стипендії (державного привілею).

Як зазначено у пояснювальній записці до законопроекту (реєстр. № 16041-1): «Матеріальне визнання особливого внеску осіб, яким надано статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата, пропонується здійснювати не у формі пенсійної виплати чи щомісячного довічного грошового

утримання, а шляхом запровадження самостійної щомісячної державної стипендії (державного привілею) як форми державного визнання особливого внеску таких осіб у проголошення незалежності України, становлення та розвиток сучасної Української держави».

Зазначений проект Закону (реєстр. № 16041-1) внесено з метою «запровадження самостійного механізму державного визнання осіб, яким надано статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата, шляхом встановлення щомісячної державної стипендії (державного привілею), що має спеціальний персональний характер і не належить до системи пенсійного або соціального забезпечення».

Для реалізації цієї мети законопроектом (реєстр. № 16041-1) пропонується внести зміни до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» запропоновано викласти в новій редакції положення частини четвертої статті 5, доповнивши статтю 5 новими частинами п'ятою – десятою, викласти в новій редакції пункт 1 статті 9 «Прикінцеві та перехідні положення» та доповнити статтю 9 новим пунктом 1¹.

Згідно з частиною четвертою статті 93 Регламенту Верховної Ради України та предмета відання Комітету, визначеного Постановою Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29 серпня 2019 року № 19-IX Комітет зазначив, що проект Закону України (реєстр. № 16041-1) внесено на реєстрацію згідно з частиною першою статті 89, частиною другою статті 90 та частинами першою, другою і шостою статті 91 Регламенту Верховної Ради України, за підписом суб'єкта права законодавчої ініціативи, з пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні, пояснювальною запискою, порівняльною таблицею та електронним файлом.

З огляду на те, що в запропонованій новій редакції частини четвертої статті 5 законопроекту (реєстр. № 16041-1) йдеться про те, що розмір державної стипендії (державного привілею) Засновнику залежить від розміру заробітної плати народного депутата України поточного скликання – члена комітету, складовими яких мають бути посадовий оклад та надбавки, визначені Законом України «Про статус народного депутата України», то по суті цих змін Комітет звернув увагу на аналогічні зауваження та рекомендації, які наведено у висновку на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» щодо призначення щомісячного довічного грошового утримання» (реєстр. № 16041 від 04.09.2026).

Так, для визначення розміру державної стипендії (державного привілею) Засновнику пропонується враховувати складові заробітної плати народного депутата України поточного скликання – члена комітету: посадовий оклад та надбавки, що входять до складу місячної заробітної плати народного депутата України – члена комітету відповідно до закону.

У цьому контексті Комітет звернув увагу на те, що відповідно до частини першої статті 33 Закону України «Про статус народного депутата України» народному депутату України встановлюється Верховною Радою України

щомісячний посадовий оклад. Надбавки до встановленого Верховною Радою України посадового окладу народному депутату України здійснюються у розмірі, встановленому для членів Кабінету Міністрів України. Тобто у зазначених положеннях статті 33 Закону України «Про статус народного депутата України» не наводяться види та перелік надбавок, що можуть бути встановлені народному депутату України.

Водночас, відповідно до пункту 1 та додатку до Постанови Верховної Ради України Верховної Ради України «Про фінансове забезпечення діяльності народних депутатів України» розмір посадового окладу народного депутата України – члена комітету Верховної Ради України складає 10 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня календарного року.

На виконання вимог частини першої статті 33 Закону України «Про статус народного депутата України» відповідно до пункту 2 цієї Постанови передбачено, що у межах видатків на оплату праці, затверджених законом про Державний бюджет України на відповідний рік, за рішеннями комітетів, до предмета відання яких належать питання регламенту і бюджету, народному депутату України здійснюються Апаратом Верховної Ради України надбавки до посадового окладу в розмірі, встановленому для членів Кабінету Міністрів України.

Таким чином, враховуючи положення пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України «Про умови оплати праці посадових осіб, керівників та керівних працівників окремих державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу» від 20 квітня 2016 року № 304 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ від 06 квітня 2022 року № 406) надбавка за інтенсивність праці може встановлюватися народному депутату України до 100 відсотків його посадового окладу.

Серед надбавок, що можуть встановлюватися народним депутатам України, окрім надбавки за інтенсивність праці, – надбавки за почесні звання України «народний» та «заслужений» (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30 серпня 2002 року № 1298).

При визначенні розміру заробітної плати народного депутата України, відповідно до якої встановлюються інші гарантії його депутатської діяльності, до прикладу, – компенсація витрат, пов'язаних з виконанням депутатських повноважень, враховуються ті складові, що передбачені для кожного народного депутата України, незалежно від того, чи має він почесне звання, – посадовий оклад народного депутата України, члена комітету Верховної Ради України та надбавка за інтенсивність – 100 відсотків посадового окладу.

Тому уточнення складових заробітної плати народного депутата України поточного скликання – члена комітету, які мають враховуватися для обчислення розміру державної стипендії (державного привілею) не сприятимуть правовій визначеності, оскільки серед надбавок, що передбачені законодавством, – не лише надбавка за інтенсивність праці, тоді як лише окремі народні депутати

України, які є членами комітету, можуть мати почесне звання України «народний» чи «заслужений».

З урахуванням того, що серед питань предмета відання Комітету є кошторис Верховної Ради України та контроль за виконанням Апаратом Верховної Ради України функцій із забезпечення діяльності Верховної Ради України та її органів, Комітет звернув увагу на окремі положення законопроекту, якими пропонується визначити Апарат Верховної Ради України відповідальним за забезпечення Засновників державною стипендією (державним привілеєм).

Так, відповідно до частини шостої статті 5 законопроекту (реєстр. № 16041-1 пропонується таке: «Фінансування державної стипендії (державного привілею) Засновнику здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених Апаратом Верховної Ради України за окремою бюджетною програмою.

Призначення, нарахування та виплата державної стипендії (державного привілею) здійснюється Апаратом Верховної Ради України».

Положеннями бюджетного законодавства не визначено Апарат Верховної Ради України як головного розпорядника бюджетних коштів. Натомість відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути виключно за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України, – установи, уповноважені забезпечувати діяльність, зокрема, Верховної Ради України.

До прикладу, у Законі України «Про Державний бюджет України на 2026 рік», у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» у відповідних додатках щодо розподілу видатків бюджету головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, передбаченими на забезпечення діяльності Верховної Ради України, є Управління справами Апарату Верховної Ради України.

У контексті пропозиції щодо фінансування державної стипендії (державного привілею) Засновника за окремою бюджетною програмою варто звернути увагу на визначення, що наводиться у частині першій статті 2 Бюджетного кодексу України, відповідно до якого бюджетна програма – це сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Відтак, видатки на забезпечення одного заходу – виплату стипендій не можуть здійснюватися за окремою бюджетною програмою.

Так, наприклад, серед нагород Верховної Ради України передбачені стипендії Верховної Ради України (постанови Верховної Ради України «Про нагороди Верховної Ради України» від 19.08.2025 № 4570-IX та «Про затвердження положень про премії та стипендії Верховної Ради України» від 04.12.2025 № 4712-IX). Видатки на фінансування стипендій Верховної Ради України передбачаються кошторисом Верховної Ради України за кодом

економічної класифікації видатків «Інші виплати населенню» (КЕКВ 2730) ¹ у розрізі бюджетної програми 0111010 «Здійснення законотворчої діяльності Верховної Ради України». Виплата премій та стипендій Верховної Ради України є лише одним із напрямів використання бюджетних коштів у розрізі конкретної бюджетної програми.

Крім того, виплата стипендій, передбачених згаданими постановами Верховної Ради України здійснюється один раз на рік (у кількості: до 500 іменних стипендій Верховної Ради України імені Івана Огієнка, до 50 стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона, до 150 стипендій Верховної Ради України імені Григорія Сковороди), на відміну від запропонованої законопроектом (реєстр. № 16041-1) процедури нарахування та виплати Засновнику державної стипендії (державного привілею) щомісячно, що вимагає додаткового кадрового, матеріально-технічного забезпечення цього процесу.

Суперечливим також є запропоноване в законопроекті (реєстр. № 16041-1) положення щодо можливості визначення законом України про Державний бюджет України на відповідний рік головним розпорядником бюджетних коштів із виплати державної стипендії (державного привілею) Засновнику іншого розпорядника бюджетних коштів, аніж Апарат Верховної Ради України.

У цьому контексті Комітет звернув увагу на те, що розпорядник бюджетних коштів не лише здійснює за рахунок бюджетних призначень покриття взятих зобов'язань (у даному випадку з виплати Засновнику державної стипендії (державного привілею)), а ще до визначення обсягів видатків (законом України про Державний бюджет України на відповідний рік) забезпечує складання для подання Міністерству фінансів України бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників проекту Державного бюджету України та враховувати плани діяльності на середньостроковий період, звіти про виконання паспортів бюджетних програм, результати оцінки ефективності бюджетних програм, висновків про результати контрольних заходів, проведених органами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

У зв'язку із запропонованим законопроектом (реєстр. № 16041-1) визначенням виду фінансової підтримки Засновника у вигляді державної стипендії (державного привілею) Комітет також звернув увагу на визначення та правову природу цього терміну, що міститься в чинному законодавстві.

Так, однією з відмінностей положень законопроекту (реєстр. № 16041-1) від першого проекту Закону (реєстр. № 16041) є те, що призначення та виплата Засновнику щомісячної державної стипендії (державного привілею) пропонується не замість пенсії чи довічного грошового утримання судді у

¹ Відповідно до затвердженої наказом Міністерства фінансів України 12.03.2012 № 333 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 21.06.2012 № 754) Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків до категорій видатків «Соціальне забезпечення» (код 2700) належать стипендії, зокрема стипендії (у тому числі іменні), які призначаються Верховною Радою України (код 2730 «Інші виплати населенню») (підпункт 10 підпункту 2.5.3 пункту 2.5 глави 2 Інструкції)

відставці, а незалежно від отримання Засновником пенсії або довічного грошового утримання судді у відставці.

При цьому запропоновано (нова редакція частини п'ятої статті 5 проекту Закону), що державна стипендія (державний привілей) не є пенсією, пенсійною виплатою, щомісячним довічним грошовим утриманням судді у відставці, державною соціальною допомогою, доплатою до пенсії чи компенсаційною виплатою. Її призначення та отримання не є підставою для припинення, зупинення, зменшення, обмеження або перерахунку пенсії чи щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці та не входить до складу пенсії, заробітку (доходу), грошового забезпечення чи інших виплат померлого годувальника, що враховуються відповідно до закону під час призначення, обчислення або перерахунку пенсії у зв'язку з втратою годувальника, та не впливає на розмір такої пенсії.

Комітет зазначив, що чинне законодавство пов'язує термін «стипендія» з грошовою виплатою. Закон України «Про освіту» серед прав здобувачів освіти передбачає право на стипендії, забезпечення якими здійснюється відповідно до порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, порядок затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Питання стипендіального забезпечення» від 12.07.2004 № 882. У переліку осіб, на яких поширюється дія порядку, – здобувачі освіти (професійної освіти, фахової передвищої та вищої освіти, вищої освіти (наукових установ), наукових ліцеїв), курсанти невійськових закладів фахової передвищої, вищої освіти, учні (студенти) закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю, курсанти, слухачі та ад'юнкти вищих військових навчальних закладів, аспіранти і докторанти, які навчаються за денною формою здобуття освіти тощо.

Своєю чергою, серед нагород Верховної Ради України передбачені стипендії Верховної Ради України імені Івана Огієнка, імені Григорія Сковороди, імені Бориса Патона (Постанова Верховної Ради України «Про нагороди Верховної Ради України» від 19.08.2025 № 4570-IX). Виплата цих стипендій також здійснюється особам – здобувачам професійної освіти, фахової передвищої та вищої освіти, молодим ученим, у тому числі студентам, які належать до категорій дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування; осіб, які залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти); дітей з сімей, що отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

Таким чином, аналіз положень законодавства, що визначають порядок призначення стипендій, пов'язують цю грошову виплату з особами – здобувачами освіти, здобувачами наукових ступенів, молодими науковцями. Тому в частині визначення додаткової виплати Засновнику не варто пов'язувати таку виплату з питаннями стипендіального забезпечення.

Відповідно до частини четвертої статті 93 Регламенту Верховної Ради України комітет, до предмета відання якого належать питання регламенту, розглядає законопроект, проект іншого акта та готує експертний висновок на відповідність його оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту

Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Враховуючи вищевикладене, керуючись частиною четвертою статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» щодо запровадження державної стипендії (державного привілею) для осіб, яким надано статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесений народним депутатом України Третяковою Г.М. (реєстр. № 16041-1 від 18.09.2026), та прийняв рішення направити його Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, який визначено головним з підготовки і попереднього розгляду цього законопроекту.

Голова Комітету

С.В.КАЛЬЧЕНКО

